

Los dzieci trafiających do pieczy zastępczej można poprawić

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: piątek, 19, marzec 2021 12:17

Patrycja Grebla-Tarasek

Odsłony: 723

Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawił Pani Minister Rodziny i Polityki Społecznej kompleksowe uwagi, które pomogą poprawić los dzieci trafiających do pieczy zastępczej.

Na koniec 2019 r. w pieczy zastępczej przebywało 72,1 tys. dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziny naturalnej, w tym 55,4 tys. w pieczy rodzinnej oraz 16,7 tys. w pieczy instytucjonalnej. W ramach rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonowało 36 006 rodzin zastępczych oraz 666 rodzinnych domów dziecka.

W 2019 r. rodzinną pieczę zastępczą opuściło 5850 dzieci w wieku do 18. roku życia. Najwięcej z nich (34,6%) powróciło do rodziny naturalnej. Do adopcji trafiło 1175 dzieci, natomiast do innej formy rodzinnej pieczy zastępczej 1346. 808 dzieci opuściło rodzinną pieczę zastępczą z powodu przeniesienia do instytucjonalnej pieczy zastępczej. W końcu 2019 r. działało w Polsce 1 166 placówek opiekuńczo-wychowawczych, 10 regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz 2 interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

W instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 16 668 dzieci. Najliczniejszą grupę stanowili wychowankowie w wieku 14-17 lat (7410 dzieci). Druga co do wielkości zbiorowość (4058) to dzieci w wieku 10-13 lat. Najmniej liczna była grupa wiekowa poniżej roku życia (196).

W ciągu 2019 r. 4374 wychowanków do 18. roku życia opuściło placówki instytucjonalnej. Najliczniejsza grupa (36,0% wychowanków) to podopieczni, którzy powrócili do rodziny naturalnej. Powodem opuszczenia placówki przez 25,1% wychowanków było przeniesienie do innego typu instytucjonalnej pieczy. Do rodzin zastępczych odeszło 21,9% wychowanków. 8,1% dzieci znalazło nową rodzinę adopcyjną.

Jakie są główne problemy w zakresie pieczy zastępczej? Z powodu niedostatecznej liczby rodzin zastępczych nawet małe dzieci trafiły do placówek instytucjonalnych zamiast do rodzin zastępczych, a pobyty podopiecznych przedłużały się ponad granice określone prawem. Placówki pieczy instytucjonalnej nie są w stanie zaspokoić potrzeb emocjonalnych oraz społecznych dzieci, w tym zwłaszcza poczucia bezpieczeństwa.

Powiaty, mimo podejmowanych działań, nie są w stanie wywiązać się z nałożonych obowiązków i zaspokoić potrzeby w zakresie rodzinnych form pieczy zastępczej. Wymaga to korekty dotychczasowych założeń ustawowych i wdrożenia rozwiązań systemowych. Warto dokonać systemowego przeglądu i promować na poziomie ogólnokrajowym pomysły i dobre praktyki. W kontekście niedoboru rodzin zastępczych niezbędne jest uregulowanie w ustawie kwestii związanych z umieszczaniem dzieci odebranych z rodzin biologicznych w odpowiedniej formie pieczy zastępczej, przede wszystkim w pieczy rodzinnej, w innych powiatach.

Częstą barierą w przeniesieniu do pieczy rodzinnej dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej z powodu braku rodzin zastępczych jest odmowa przyjmowania dzieci spoza swojego terenu przez inne powiaty. Świadczy to o braku współpracy między nimi. Samorządy niechętnie przyjmują dzieci do prowadzonych przez siebie rodzin zastępczych funkcjonujących na ich terenie, trzymając wolne miejsca dla „swoich” dzieci.

Dochodzi zatem do naruszeń praw dzieci, a potencjał istniejących już rodzin nie jest w pełni wykorzystywany. W efekcie w perspektywie ogólnopolskiej są rodziny z wolnymi miejscami i dzieci, dla

Los dzieci trafiających do pieczy zastępczej można poprawić

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: piątek, 19, marzec 2021 12:17

Patrycja Grebla-Tarasek

Odsłony: 723

których nie ma rodzin. Należy rozważyć wdrożenie rozwiązań skutkujących poprawą współpracy między powiatami albo umożliwienie kierowania dziećmi bez porozumienia między powiatami, bądź też nawet przeniesienie koordynacji i organizacji pieczy zastępczej na poziom województwa, co mogłoby wyeliminować te problemy.

Cieniem na funkcjonowaniu systemu pieczy zastępczej wciąż kładzie się niedostateczna współpraca instytucji ze szczebla powiatu i gminy. Zdarza się, że dzieci nie są odbierane z rodzin bez względu na sytuację samego dziecka. Dzieci pozostają w domu aż do momentu sytuacji krytycznej i interwencyjnego odbioru dziecka. Poza sporem pozostaje, że należy wykorzystać wszelkie narzędzia prowadzące do utrzymania dziecka w rodzinie, jednakże wszelkie sygnały o pozostawianiu dziecka w rodzinie w sytuacji, która zagrażała jego dobru, wskazują na konieczność przyjrzenia się procedurom i normom prawnym.

Za nietrafiony trzeba uznać kierunek działań, że w sytuacji, gdy dzieci do 10. roku życia mają starsze rodzeństwo, stan ten usprawiedliwia i uzasadnia pobyt młodszych dzieci w pieczy instytucjonalnej. Z punktu widzenia praw dziecka generalna zasada nierozdzielania rodzeństw winna być bezwzględnie respektowana. Uzasadnienie dla nierozdzielania rodzeństwa w okolicznościach pieczy zastępczej jest oczywiste - wobec oddzielenia od rodziców biologicznych, brat lub siostra stają się symbolem trwałości więzów rodzinnych i naturalnym oparciem w kryzysowej sytuacji.

Więź emocjonalna między rodzeństwem zyskuje w takich okolicznościach szczególną rangę i pomaga przetrwać trudny dla dziecka czas oddzielenia od rodziców. W efekcie dochodzi do dyskryminacji młodszych dzieci, które mają starsze rodzeństwo i z tego powodu, w powołaniu na normy ustawowe, trafiają do pieczy instytucjonalnej. W sytuacji, gdy choć jedno dziecko z rodzeństwa ma poniżej 10 lat, całe rodzeństwo powinno zostać powierzone pieczy rodzinnej. Zapis ustawowy wymaga zmiany.

Zbyt długi pobyt dzieci w pieczy zastępczej nie służy ich dobru. Naukowcy wskazują jednoznacznie, że wpływa to na spowolnienie ich rozwoju fizycznego i emocjonalnego oraz powoduje deficyty umiejętności społecznych, w tym funkcjonowania w rodzinie. Każde dziecko z uregulowaną sytuacją prawną powinno znaleźć się w pieczy docelowej.

Źródło: [RPO](#)